ANNA ŻYCKA 11.04.2023

Wyznaczanie celów, informacja zwrotna, ewaluacja w szkole

Wyznaczanie celów, informacja zwrotna, ewaluacja w szkole to obszary, które powinny służyć rozwojowi szkoły. Fot. Getty Images

„Gdy tylko umysł koncentruje się na celu, wiele rzeczy się do niego zbliża.” Johann Wolfgang von Goethe

Wyznaczanie celów w szkole

Dla zrównoważonego rozwoju szkół niezbędne są konkretne cele. Aby skutecznie wyznaczać cele w szkole, należy wziąć pod uwagę różne czynniki.

Jeśli cele są jasno określone, to wszelkie działania mogą zostać dobrze zaplanowane i realizowane z zyskiem. Obejmują one podstawowe porozumienia między dyrekcją szkoły a radą pedagogiczną, konkretne wewnętrzne ustalenia wspierające rozwój szkoły oraz zadania krótkoterminowe i długoterminowe w codziennej pracy dyrektorów szkół.

Główną kompetencją skutecznego zarządzania szkołą jest zatem formułowanie dobrych celów. Aby to zapewnić, można zastosować różne narzędzia.

Aby móc przeprowadzić projekt rozwoju szkoły w sensowny i obiecujący sposób, osoby odpowiedzialne i – jeśli to konieczne – zaangażowane powinny z góry jasno określić konkretne cele, środki zaradcze i wskaźniki (sukcesu) projektu. Takie ustrukturyzowane podejście pozwala nie tylko wyznaczyć konkretne cele w szkole, lecz także opracować skuteczny plan ich realizacji.

Cele: Jakie zmiany chcemy osiągnąć?

Cele są pożądanym stanem docelowym. Szkoła na ich podstawie ustala, co powinno być inne w przyszłości, co powinno wyglądać inaczej, czyli jakie zmiany powinny nastąpić. Sformułowanie celów powoduje, że pomysły i przemyślenia są uzasadnione, a jednocześnie oferują ramy do praktycznej realizacji planowanego projektu zmiany.

Środki zaradcze: Jak, jakimi środkami chcemy osiągnąć ten cel?

Środki zaradcze to konkretne projekty, dzięki którym realizacja celu ma zostać osiągnięta lub wsparta. Należy określić również konkretne obowiązki i terminy. Taki plan pracy informuje, kto ma co robić i do kiedy. Ważne jest, aby z góry określić, w jaki sposób zadanie będzie mierzone i jakie są kryteria sukcesu.

Wskaźniki: Skąd wiemy, że nastąpiły pożądane zmiany?

Aby sprawdzić, czy cele zostały osiągnięte, potrzebne są wskaźniki zmiany w pożądanym kierunku. Generalnie są to wszelkie informacje, które wskazują na sukces projektu. Wskaźniki są głównym sposobem określenia, czy projekt osiągnął swoje cele. Z reguły to kilka wskaźników – ewentualnie użycie różnych metod gromadzenia danych lub instrumentów gromadzenia danych – jest koniecznych do odpowiedniego rejestrowania złożonych faktów (liczby, terminy, cechy jakościowe, koszty, ustalenia itp.).

(https://eduone.pl/)

Jak wyznaczać cele: 7 wskazówek

Wyznaczania celów w pracy można się nauczyć. Poniżej zebrałam kilka wskazówek, które pomogą wyznaczać lepsze i bardziej skuteczne cele.

1. **Wyznacz konkretne cele**

   Kiedy wyznaczasz cele, musisz określić je tak konkretnie, jak to tylko możliwe. Dopiero po określeniu konkretnych celów wiesz, do czego dążysz, i możesz określić kroki, które są niezbędne, aby to osiągnąć.

2. **Bądź realistą/realistką**

   Wyznaczanie sobie wielkich celów jest kuszące. W końcu chcesz wiele osiągnąć. Z jednej strony może to być zachętą. Jeśli jednak stawiasz sobie nierealistyczne cele, efekt jest odwrotny: ponieważ nie osiągasz żadnego z nich, to wzrastają frustracja i zwątpienie.

3. **Miej dobry powód**

   Aby wyznaczyć cel, który naprawdę chcesz osiągnąć, powinieneś/powinnaś zdawać sobie sprawę z następującej rzeczy: Dlaczego dokładnie chcesz wyznaczyć i osiągnąć ten cel? Odpowiedź na to pytanie to twoja wewnętrzna motywacja.

4. **Upublicznij swoje cele**

   Upublicznienie celu sprawia, że wzrasta prawdopodobieństwo jego osiągnięcia. Powiedz o swoim celu grupie projektowej, współpracownikom, przyjaciołom. To buduje zaangażowanie i zwiększa motywację, ponieważ chcesz coś udowodnić innym.

5. **Używaj celów krótko- i długoterminowych**

   Określanie celów powinno obejmować różne odcinki czasu. Z jednej strony potrzebujesz krótkoterminowych celów, które możesz osiągnąć i zrealizować w najbliższej przyszłości. Z drugiej strony powinieneś/powinnaś wyznaczyć długoterminowe cele, które określają ogólny kierunek.

6. **Pozytywnie formułuj cele**

Profesjonaliści rozróżniają cele „z dala od" i „w kierunku". Te ostatnie motywują nas znacznie bardziej i na dłużej. Także dlatego, że są sformułowane pozytywnie.

7. **Zachowaj elastyczność**

   Niezależnie od wyznaczonych celów nadal należy zachować elastyczność. Czasem trzeba dostosować drogę do celu, czasem sam cel zmienia się w czasie, więc formułuj swoje cele dynamicznie, a nie statycznie. Zostaw miejsce na korektę. Ale NIGDY nie obniżaj swoich celów, chyba że jest to dla ciebie ważne i realistyczne. Tylko nie usztywniaj się, kiedy wyznaczasz sobie cele.

Dlaczego cele są ważne?

Cele są niezbędne do osiągania sukcesu. Jeśli nie dążymy do niczego, nie możemy niczego osiągnąć. Bez określonego celu nigdy nie możemy go osiągnąć ani zmierzyć, jak blisko celu jesteśmy. Dlaczego? Jest kilka powodów:

Cele dają nam orientację.
Cele określają nasz sukces.
Cele są zarówno motywacją, jak i motorem.
Osiąganie celów sprawia, że czujemy się usatysfakcjonowani i szczęśliwi.
Cele zwiększają pewność siebie.
Cele integrują.

Podczas pracy z celami powinniśmy uwzględnić zbieranie **informacji zwrotnych** na każdym etapie ich realizacji.
Jak stworzyć więc dobrą kulturę informacji zwrotnej w szkole?

Feedback to niewątpliwie jedna z form komunikacji, które mają największy potencjał sukcesu i satysfakcji. To nie jest zwykła informacja zwrotna lub ocena konkretnego sposobu działania lub problemu. Przemyślana informacja zwrotna jest o wiele bardziej złożona.

Przede wszystkim należy sobie zdać sprawę, że w codziennym życiu szkoły istnieje tak wiele zinstytucjonalizowanych form informacji zwrotnej, że ich udzielanie, znajdowanie kompromisów i odpowiadanie na potrzeby otoczenia jest już prawdopodobnie naszą drugą naturą. Informacja zwrotna jest integralną częścią naszego życia zawodowego.

Zdobywanie wiedzy dzięki szczerym informacjom zwrotnym od uczniów

Aby stworzyć w klasie atmosferę, w której szczere informacje zwrotne są mile widziane i przyjmowane za pewnik, nauczyciele i uczniowie muszą współpracować. Brzmi to jak wyzwanie, ale jeśli przyjrzymy się temu bliżej, to zobaczymy, że oznacza to przede wszystkim dawanie swoim uczniom możliwości bardziej aktywnego zaangażowania w lekcję. Prawdopodobnie będą się bardzo cieszyć z otrzymania takiej szansy, ponieważ poczują, że są traktowani poważnie i doceniani.

Kultura informacji zwrotnych jako czynnik rozwoju szkoły

W ten sposób z czasem może rozwijać się wzajemne zaufanie, które nie tylko ma konkretne zalety dla (dalszego) rozwoju każdej osoby, lecz także pozytywnie wpływa na codzienne interakcje. Im lepszą kulturę informacji zwrotnej w działaniach

szkolnych możemy ustanowić, tym bardziej wszyscy zaangażowani odniosą z tego korzyści.

Badacz edukacji John Hattie postrzega informacje zwrotne jako główny czynnik sukcesu w nauce. Krótko mówiąc: jeśli informacja zwrotna jest wzajemna, przejrzysta i uczciwa, to może sprawić, że twoje codzienne życie w szkole będzie lepsze.

(https://www.nowaera.pl/eduone-bezplatnetestowanie)

Ważny krok w kierunku budowania demokracji

Regularna **informacja zwrotna wnosi również szczególny wkład w kształcenie demokracji w klasie**. Dzięki informacjom zwrotnym uczniowie rozwijają zrozumienie znaczenia wolności słowa. **Informacja zwrotna daje każdemu głos.** Oznacza to, że nawet ci, którzy mają tendencję do powstrzymywania się, mogą uczestniczyć. Równie istotne jest doświadczenie tego, że **nie wszyscy się zgadzają, ale każda opinia jest tak samo ważna**. Jeśli informacja zwrotna nie jest wyłącznie jednorazowym wydarzeniem, ale jest wykorzystywana w sposób ciągły, to przyczynia się do rozwoju osobowości. Daje miejsce na docenienie i zwiększa motywację oraz wzajemną uwagę uczniów. Zaangażowanie uczniów prowadzi do lepszej samooceny, sprzyja zmianie perspektywy i konstruktywnemu radzeniu sobie z krytyką.

Informacja zwrotna może okazać się wspaniałym narzędziem zwłaszcza w obliczu zmian w sprawie nadzoru pedagogicznego.

Osoby związane ze środowiskiem edukacyjnym zapewne nie przegapiły wiadomości, że 30 sierpnia 2021 roku została podpisana nowelizacja rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki o nadzorze pedagogicznym. Co niesie ze sobą zatem poniższy cytat z komunikatu ministerstwa?

„Zniesienie ewaluacji zewnętrznej, wewnętrznej i monitorowania jako form nadzoru pedagogicznego, które generują biurokrację szkolną, to główne założenia rozporządzenia podpisanego 30 sierpnia br. przez Ministra Edukacji i Nauki Przemysława Czarnka. Dzięki tym zmianom nauczyciele nie będą obciążeni nadmiernymi obowiązkami biurokratycznymi”.

Tak, to prawda, że rozporządzenie znosi ewaluację zewnętrzną, wewnętrzną i monitorowanie jako formy nadzoru pedagogicznego. Faktem jest, że generowały one część szkolnej papierologii. Rozporządzenie wzmacnia instytucję kontroli. Istnieje jednak ryzyko, że w obawie przed kontrolą rozkwitnie jednak aparat biurokracji w placówkach oświatowych. Dyrektorom będzie zależało na tym, by w czasie kontroli móc udowodnić prawidłowość każdego z podjętych przez siebie działań. Dyrektor powinien więc kontrolować przebieg procesów kształcenia i wychowania w szkole lub placówce oraz efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej.

Zniesiona więc została ewaluacja zewnętrzna i wewnętrzna, które – bądź co bądź – były narzędziem zbiorowego wysiłku całej rady pedagogicznej w celu zweryfikowania własnej pracy. **W ich miejsce pojawiła się kontrola sprawowana przez kuratora nad placówką i przez dyrektora nad podległymi mu pracownikami.**

Poszerzony więc został zakres kontroli i jednocześnie wzmocniono jej rolę jako formy nadzoru.

Wyznaczanie celów, informacja zwrotna, ewaluacja w szkole to obszary, które powinny służyć rozwojowi szkoły. Myślenie o celach rozwojowych szkoły powinno zostać nakierowane na ucznia i jego potencjał.

Podsumowując: posłużę się cytatem ze Stephena Coveya: **„Nie chodzi o to, by nadawać priorytety temu, co masz w planie, ale by planować zgodnie z priorytetami".**

Pomimo wielu czynników rozpraszających dyrektorzy szkół muszą zawsze pamiętać, że wszyscy uczniowie mogą uczyć się skutecznie i na wysokim poziomie. W ścisłej współpracy z nauczycielami mogą podejmować różne działania, aby to osiągnąć. Szkoła potrzebuje środowiska gwarantującego warunki sprzyjające progresowi. Takie, w których nauczyciele czują się szanowani, a uczniowie czują, że ich nauczyciele troszczą się o nich i ich naukę. Warunki te przyczyniają się również do dobrego samopoczucia całej szkolnej społeczności, a tym samym – do wzrostu wyników nauczania naszych uczniów.